

C/2024/4663

9.8.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Strategia na rzecz europejskiego przemysłu obronnego

(JOIN(2024) 10 final)

(C/2024/4663)

Sprawozdawca: **Maurizio MENSI**

Współsprawozdawca: **Jan PIE**

Doradczynie i doradcy	Alberto DAL FERRO (z ramienia sprawozdawcy, Grupa III) Vassilis THEODOSOPOULOS (z ramienia współsprawozdawcy, Grupa I)
Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 27.3.2024
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI)
Data przyjęcia przez sekcję	15.5.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	30.5.2024
Sesja plenarna nr	588
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	208/2/10

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) z zadowoleniem przyjmuje Strategię na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (EDIS) jako ważny krok w kierunku wzmocnienia gotowości obronnej Europy, a tym samym jej zdolności do ochrony jej obywateli, terytorium oraz podstawowych wartości i sposobu życia.

1.2. EKES uważa, że zapewnienie gotowości i zdolności reagowania europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) jest kluczowym filarem gotowości obronnej Europy, ponieważ EDTIB jest lokalnym zaufanym dostawcą najnowocześniejszego sprzętu, oprogramowania i usług, których nasze siły zbrojne potrzebują do wypełniania swojej misji.

1.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje zmianę podejścia i przejście od środków nadzwyczajnych do długoterminowej strukturalnej reakcji, co ma zasadnicze znaczenie dla wsparcia dostosowania EDTIB do nowego środowiska bezpieczeństwa. W szczególności z zadowoleniem przyjmuje nacisk na konieczność zwiększenia europejskich źródeł zaopatrzenia na potrzeby Europy. W tym kontekście wzmocnienie, konsolidacja i kierowanie popytu europejskiego do EDTIB jest równie istotne jak zwiększanie zdolności EDTIB do zaspokajania takiego popytu.

1.4. EKES z zadowoleniem przyjmuje skupienie się na bezpieczeństwie dostaw, co ma zasadnicze znaczenie dla europejskiej gotowości obronnej, którą obecnie osłabiają nadmierna zależność od dostawców spoza Europy oraz brak europejskiego mechanizmu zarządzania w czasach kryzysu. Odnotowuje również, że proponowany system bezpieczeństwa dostaw obejmuje kilka interesujących elementów, lecz jego stosowanie może być problematyczne ze względu na złożoność łańcuchów dostaw oraz potencjalną wrażliwość i klasyfikację informacji potrzebnych do mapowania i monitorowania.

1.5. Ponadto EKES podkreśla, że aby osiągnąć cele strategii, warto wykorzystywać partnerstwa z przyjaznymi krajami dzielącymi nasze wartości. Udział Ukrainy w unijnych programach przemysłu obronnego oraz sprzyjanie bliższym powiązaniom między EDTIB i ukraińską bazą technologiczno-przemysłową sektora obronnego (DTIB) przyniesie obu stronom istotne korzyści strategiczne. Korzystna byłaby również wzmocniona koordynacja z NATO w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, pod warunkiem pełnego poszanowania interesów wszystkich państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa.

1.6. Jednocześnie EKES ubolewa, że w strategii nie uwzględniono opinii publicznej. Jest to istotne niedociągnięcie, ponieważ publiczna percepcja stanowi kluczowy element w społeczeństwach demokratycznych i na wolnych rynkach, takich jak nasz, a zatem ważny czynnik decydujący o wyzwaniach stojących przed EDTIB w zakresie zrównoważonego rozwoju, wpływający zarówno na decyzje polityczne, jak i rynkowe. Należy pilnie stawić czoła temu problemowi, w tym poprzez skoordynowaną ogólnounijną kampanię informacyjną mającą na celu przeciwdziałanie utrzymującym się od dawna błędnym przekonaniom oraz zwiększenie świadomości i poparcia europejskiego społeczeństwa w zakresie potrzeby ochrony pokoju, bezpieczeństwa, dobrobytu i wartości w Europie oraz znaczącego wkładu EDTIB w tym zakresie.

1.7. W tym kontekście EKES uważa, że strategia ma pewne niedociągnięcia, i przedstawia poniżej. Jeśli chodzi o cele, jest mało prawdopodobne, aby kluczowy instrument wdrażania (EDIP) został uruchomiony przed końcem 2025 r. Dlatego też strategię należy uzupełnić innymi, krótkoterminowymi środkami, mającymi zaspokoić najpilniejsze potrzeby.

1.8. EKES wzywa zatem państwa członkowskie, aby przyjęły zaproszenie Komisji do zbadania w perspektywie krótkoterminowej możliwości zwiększenia – za pomocą dostępnych instrumentów – wspólnych zamówień na dużą skalę w dziedzinie obronności, wydatnego zwiększenia EDTIB oraz uruchomienia sztandarowych projektów obronnych.

1.9. EKES jest również zdania, że zapewnienie przemysłowi obronnemu dostępu do umiejętności, technologii i badań ma zasadnicze znaczenie zarówno z perspektywy przemysłowej, jak i strategicznej. Podstawowe znaczenie mają tu inwestycje w szkolenia, badania i rozwój strategii. Ponadto wspomniana kampania mająca na celu podniesienie świadomości społeczeństwa europejskiego na temat wkładu EDTIB w bezpieczeństwo, dobrobyt i wartości Europy powinna obejmować element poświęcony zarówno wspieraniu różnorodności i atrakcyjności EDTIB wśród przyszłych i młodych specjalistek i specjalistów, jak i zachęcaniu do zniesienia przeszkód takich jak klauzule cywilne w regulaminach szkół wyższych. Można by również zbadać inicjatywy promujące mobilność siły roboczej dotyczące sektora obronności i ewentualnie czerpać inspirację z programu „wojskowy Erasmus”.

1.10. EKES podkreśla, że powodzenie strategii będzie zależeć przede wszystkim od pełnego zaangażowania państw członkowskich i uznania wartości dodanej podejścia europejskiego. Wzywa zatem państwa członkowskie do dopilnowania, by wdrażanie strategii odbywało się bez zbędnej zwłoki i przy zapewnieniu odpowiednich zasobów finansowych. W tym względzie w pełni popiera również apel Komisji do Europejskiego Banku Inwestycyjnego o zmianę polityki udzielania pożyczek i pełne wsparcie przemysłu obronnego, a także z zadowoleniem przyjmuje wyjaśnienia dotyczące nieuwzględnienia działań związanych z obronnością w unijnej systematyce środowiskowej. Konieczne jest ustanowienie ścisłych powiązań i współpracy między przemysłem, wojskiem, nauką i badaniami.

2. Kontekst opinii, w tym odnośnego wniosku ustawodawczego

2.1. W dniu 5 marca 2024 r. Komisja Europejska i wysoki przedstawiciel zaprezentowali pierwszą w historii Strategię na rzecz europejskiego przemysłu obronnego oraz Program na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (EDIP).

2.2. Celem strategii jest szersze wzmocnienie gotowości i konkurencyjności europejskiej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego (EDTIB) jako niezbędnego warunku europejskiej gotowości obronnej.

2.3. Gotowość obronna staje się kluczowa w nowym środowisku bezpieczeństwa charakteryzującym się gwałtownym wzrostem zagrożeń dla bezpieczeństwa regionalnego i globalnego, a w szczególności powrotem wojny konwencjonalnej o wysokiej intensywności w Europie po nielegalnej, brutalnej inwazji Rosji na pełną skalę na Ukrainę w lutym 2022 r.

2.4. W tym kontekście UE i jej państwa członkowskie stoją przed dwoma głównymi wyzwaniem. W bardzo krótkoterminowej perspektywie muszą być w stanie pomóc Ukrainie odeprzeć rosyjską agresję. W dalszej perspektywie UE musi pilnie przygotować się na ewentualność konfliktu na dużą skalę. Ma to kluczowe znaczenie, ponieważ europejscy eksperci wojskowi wielokrotnie ostrzegali, że Rosja, która coraz więcej zasobów przeznacza na aparat wojskowy, może w ciągu kilku lat zainicjować zakrojony na szeroką skalę atak hybrydowy lub wojskowy na państwo członkowskie UE. Wyraźnie mowa ostatnio o tym, że Europa stoi na skraju wojny.

2.5. Aby osiągnąć wspomniane cele, EDTIB musi być zawsze gotowa i zdolna do dostarczania pełnego spektrum najwyższej jakości zdolności wymaganych przez europejskie siły zbrojne.

2.6. Obecnie jednak tak nie jest. Po trzech dziesięcioleciach niedoinwestowania w uzbrojenie oraz szkolenia i umiejętności związane z obronnością w całej Europie zdolność produkcyjna EDTIB uległa znacznemu osłabieniu. Państwa członkowskie wykorzystywały swoje ograniczone budżety na zakupy w dziedzinie obronności w przeważającej mierze w sposób nieskoordynowany oraz na zakup produktów pozaeuropejskich.

2.7. Od lutego 2022 r. wydatki na inwestycje w obronność w całej UE gwałtownie wzrosły, ale nasileniu uległa tendencja do kupowania wyłącznie za granicą. Według niedawnego badania 78 % zakupów w dziedzinie obronności dokonanych przez państwa członkowskie w okresie od rozpoczęcia rosyjskiej wojny napastniczej do czerwca 2023 r. pochodziło od dostawców spoza UE, a według najnowszych danych EDA w 2022 r. jedynie 18 % całkowitych wydatków na sprzęt w UE przeznaczono na zamówienia realizowane na zasadzie współpracy. Tendencja ta ma niezwykle szkodliwy wpływ na EDTIB, ponieważ prowadzi do utraty przychodów, możliwości inwestycyjnych, korzyści skali, know-how i zdolności produkcyjnych.

2.8. Aby stawić czoła temu wyzwaniu, w Strategii na rzecz europejskiego przemysłu obronnego przedstawiono szereg działań opartych na czterech filarach, a mianowicie: (1) ułatwianie państwom członkowskim wspólnego planowania, inwestowania i zamawiania od EDTIB oraz zachęcanie ich do tego ⁽¹⁾; (2) wspieranie zdolności produkcyjnych i innowacyjnych EDTIB oraz ustanowienie unijnych ram bezpieczeństwa dostaw; (3) uwzględnianie kwestii przemysłu obronnego we wszystkich politykach UE; (4) wykorzystywanie partnerstw z Ukrainą, NATO i innymi partnerami do wspierania tych celów.

2.9. W strategii uznano, że środki dostępne na EDIP (1,5 mld EUR) w ramach obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF) UE wystarczą jedynie na działania na niewielką skalę i że w perspektywie krótkoterminowej należy je uzupełnić innymi istotnymi środkami i źródłami finansowania. Po 2027 r. za niezbędną uznaje się ambitną pulę środków finansowych w ramach kolejnych WRF.

2.10. W strategii przedstawiono niewiążące cele średnioterminowe dotyczące udziału wewnątrzunijnego handlu produktami obronnymi w całym rynku obronnym UE.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje Strategię na rzecz europejskiego przemysłu obronnego (EDIS) jako ważny krok w kierunku wzmocnienia gotowości obronnej Europy, a tym samym jej zdolności do ochrony jej obywateli, terytorium oraz podstawowych wartości i sposobu życia. Leży to w nadrzędnym interesie wszystkich państw członkowskich UE.

3.2. EKES uważa również, że zapewnienie gotowości i zdolności reagowania EDTIB jest kluczowym filarem gotowości obronnej Europy.

3.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje zmianę podejścia i przejście od środków nadzwyczajnych do długoterminowej strukturalnej reakcji, co ma zasadnicze znaczenie dla wsparcia dostosowania EDTIB do nowego środowiska bezpieczeństwa.

⁽¹⁾ Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2418 z dnia 18 października 2023 r. w sprawie ustanowienia instrumentu na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez zamówienia realizowane na zasadzie współpracy (EDIRPA) (Dz.U. L, 2023/2418, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2418/oj>) i opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wzmocnienie obronności przez zamówienia publiczne” w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia aktu na rzecz wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego przez wspólne zamówienia (COM(2022) 349 final) (Dz.U. C 486 z 21.12.2022, s. 168).

3.4. EKES jest zdania, że jeżeli wziąć pod uwagę kompetencje UE w dziedzinie obronności, strategia obejmuje główne wymiary przedmiotowej kwestii – w tym konsolidację popytu i wsparcie dla przemysłu, także w zakresie badań i rozwoju oraz innowacji, bezpieczeństwo dostaw, uwzględnianie gotowości obronnej w politykach UE i partnerstwa – jak również zapewnia solidne ramy i instrumenty zachęcające do współpracy europejskiej.

3.5. EKES w szczególności z zadowoleniem przyjmuje nacisk na konieczność poprawy europejskich źródeł zaopatrzenia na potrzeby Europy. W tym kontekście zwiększanie, konsolidacja i kierowanie popytu europejskiego do EDTIB jest równie istotne jak zwiększanie zdolności EDTIB do zaspokajania takiego popytu.

3.6. Cele średnioterminowe przedstawione w strategii są ważnym wskaźnikiem postępów. Są one niezbędne do oceny i ewentualnej kalibracji przyszłych działań. EKES ubolewa jednak, że same cele są niewiążące, i jest zdania, że ich zakres jest za mało ambitny, a harmonogram wdrażania za wolny z uwagi na ryzyko związane z bezpieczeństwem. Przedstawiciele przemysłu ocenili, że zbudowanie EDTIB dostosowanej do nowego środowiska bezpieczeństwa wymaga zainwestowania w Europie 80 % europejskich budżetów na nabywanie produktów związanych z obronnością. Komitet uważa, że taki powinien być cel i że UE powinna pilnie dążyć do jego osiągnięcia i to nie później niż do 2040 r.

3.7. EKES wzywa państwa członkowskie oraz Komisję Europejską i Parlament Europejski do dołożenia wszelkich starań, aby cele te nie pozostały jedynie aspiracjami, lecz zostały w pełni zrealizowane. Pomoże to również uniknąć niepotrzebnego rozdrobnienia i powielania działań oraz zapewni bardziej wydajną alokację ograniczonych zasobów.

3.8. Kluczowym czynnikiem umożliwiającym osiągnięcie tego celu jest uwzględnianie kwestii dotyczących przemysłu obronnego we wszystkich politykach UE. Szczególnie istotne jest jasne przesłanie Komisji dotyczące zasadniczego wkładu EDTIB w odporność i bezpieczeństwo oraz potrzeby odzwierciedlenia tego wkładu w dostępie przemysłu do finansowania. EKES w pełni popiera również apel Komisji do Europejskiego Banku Inwestycyjnego o zmianę polityki udzielania pożyczek i pełne wsparcie przemysłu obronnego, a także z zadowoleniem przyjmuje wyjaśnienia dotyczące nieuwzględnienia działań związanych z obronnością w unijnej systematyce środowiskowej.

3.9. EKES aprobuje również to, że w strategii zwrócono uwagę na bezpieczeństwo dostaw, surowce krytyczne, czipy i kompetencje, co ma kluczowe znaczenie dla gotowości obronnej. W Europie bezpieczeństwo dostaw zagraża obecnie nadmierne poleganie na dostawcach spoza Europy oraz brak unijnego mechanizmu zarządzania w czasach kryzysu. Proponowany system bezpieczeństwa dostaw obejmuje kilka interesujących elementów, takich jak rozróżnienie między różnymi rodzajami kryzysów oraz stopniowane środki, a także ewentualne wsparcie dla gromadzenia zapasów strategicznych podstawowych komponentów. Inne rozwiązania, takie jak otwarcie istniejących umów ramowych w sytuacjach kryzysowych, mogłyby również znacznie zwiększyć bezpieczeństwo dostaw. Jednocześnie wdrożenie takiego systemu może stanowić wyzwanie. Złożoność łańcuchów dostaw w dziedzinie obronności doprowadziłaby do tego, że kompleksowe mapowanie i monitorowanie wymagałoby zbyt dużo zasobów i byłoby zbyt trudne, zwłaszcza w przypadku elementów znajdujących się poza Unią. Kolejnym problemem może być potencjalna wrażliwość i klasyfikacja wymaganych informacji. Wykorzystanie przede wszystkim publicznie dostępnych informacji i dobrowolnych wniosków o udzielenie informacji mogłoby temu częściowo zaradzić, ale może również ograniczyć dokładność, ważność, adekwatność i kompletność informacji.

3.10. Ponadto EKES podkreśla, że aby osiągnąć cele strategii, warto wykorzystywać partnerstwa z przyjaznymi krajami dzielącymi nasze wartości. Udział Ukrainy w unijnych programach przemysłu obronnego oraz sprzyjanie bliższemu powiązaniu między EDTIB i ukraińską DTIB przyniesie obu stronom istotne korzyści strategiczne, także w czasie wojny i po jej zakończeniu oraz w perspektywie ewentualnego przystąpienia Ukrainy do Unii. Korzystna byłaby również wzmocniona koordynacja z NATO w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, pod warunkiem pełnego poszanowania interesów wszystkich państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa.

3.11. Jednocześnie EKES ubolewa, że w strategii nie uwzględniono w konkretny sposób opinii publicznej. Jest to istotne niedociągnięcie, ponieważ publiczna percepcja stanowi kluczowy element w społeczeństwach demokratycznych i na wolnych rynkach, takich jak nasz, a zatem ważny czynnik decydujący o wyzwaniach stojących przed EDTIB w zakresie zrównoważonego rozwoju, wpływający zarówno na decyzje polityczne, jak i rynkowe. W szczególności znaczna liczba Europejczyków nadal uważa przemysł obronny za „niezrównoważony” oraz pochłaniający środki na wydatki społeczne, a zatem nie zasługujący na wsparcie. Nie dostrzega się ani istotnego wkładu obronności w dobro publiczne, jakim jest bezpieczeństwo, ani wzajemnie korzystnej wymiany technologii i innowacji między przemysłem cywilnym i obronnym. Te błędne wyobrażenia mogą być potęgowane przez zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w nasze społeczeństwa i procesy polityczne w ramach kampanii hybrydowych prowadzonych przez działające w złej wierze podmioty, zwłaszcza Rosję. Negatywny wizerunek przemysłu obronnego stwarza poważne wyzwania dla EDTIB w zakresie dostępu nie tylko do finansowania, ale także do ubezpieczeń, energii, obiektów i umiejętności. Należy pilnie stawić czoła temu problemowi, w tym poprzez skoordynowaną ogólnounijną kampanię informacyjną mającą na celu przeciwdziałanie utrzymującym się od dawna błędnym przekonaniom oraz zwiększenie świadomości i poparcia europejskiego społeczeństwa w zakresie potrzeby ochrony pokoju, bezpieczeństwa, dobrobytu i wartości w Europie oraz znaczącego wkładu EDTIB w tym zakresie. Obowiązkiem przywódczyni i przywódców politycznych jest przypomnienie obywatelom naszych wolnych i demokratycznych społeczeństw, że pokój i wolność nie są za darmo i należy ich bronić. Jednocześnie należy wdrożyć unijny zestaw narzędzi do przeciwdziałania zagrożeniom hybrydowym przewidziany w Strategicznym Kompasie – również w celu ochrony EDTIB przed zagrożeniami hybrydowymi.

3.12. W ujęciu ogólnym EKES pochwała strategię za uznanie wyjątkowego wyzwania, jakim jest dla Europy rosyjska agresja. Jednocześnie Europa stoi także w obliczu innych istotnych zagrożeń, takich jak trwające i potencjalne przyszłe konflikty w sąsiedztwie Europy i poza nim, a także ewentualne wycofanie się jej kluczowego sojusznika. Strategia pojawia się w momencie, gdy wyzwania te stają się dotkliwe, a długo dyskutowana potrzeba przejścia przez Europę większej odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo stała się pilna. Prawdziwym testem dla strategii będzie zatem to, czy sprostą ona tym wyzwaniom.

3.13. W tym kontekście EKES uważa, że strategia ma pewne niedociągnięcia, i przedstawia poniżej. Jeśli chodzi o cele, jest mało prawdopodobne, aby kluczowy instrument wdrażania strategii (EDIP) został uruchomiony przed końcem 2025 r. W tych ramach czasowych nie można uwzględnić pilnych potrzeb Ukrainy ani krótkoterminowych braków w zdolnościach państw członkowskich, wymagających natychmiastowych działań. Dlatego też strategię należy uzupełnić innymi, krótkoterminowymi środkami, mającymi zaspokoić najpilniejsze potrzeby.

3.14. EKES podkreśla również, że chociaż Komisja i wysoki przedstawiciel zapowiadają w strategii zmianę paradygmatu w podejściu UE do przemysłu obronnego, sama strategia nie zapewni gotowej do wojny bazy przemysłu obronnego, której potrzebuje Europa. Państwa członkowskie dysponują zasobami i uprawnieniami decyzyjnymi niezbędnymi do odwrócenia tendencji w zakresie zamówień w dziedzinie obronności, współpracy w zakresie programów na rzecz zdolności i zdecydowanego ugruntowania poglądu na obronność jako gwarancję bezpieczeństwa Komisja może wezwać państwa członkowskie do działania w tych kierunkach i zapewnić zachęty do takiego działania, lecz dostępne obecnie zachęty są ograniczone, a w przypadku finansowania ostatecznie zależą również od woli państw członkowskich.

3.15. EKES podkreśla, że od dziesięcioleci istnieje ogromna rozbieżność między retoryką a działaniami państw członkowskich w wielu różnych kwestiach związanych z obronnością, począwszy od harmonizacji wymogów wojskowych i projektów współpracy, a skończywszy na trwałym, kontrolowanym przez państwa członkowskie wykluczeniu obronności z polityki inwestycyjnej wielu krajowych funduszy emerytalnych, by przytoczyć tylko kilka przykładów. Co ważne, obronność jest często postrzegana w państwach członkowskich jako kwestia drugorzędna, a nie jako kluczowy priorytet. Ponadto budżety obronne, zwłaszcza ich elementy inwestycyjne, były często wykorzystywane jako regulatory budżetu w czasach ograniczeń finansowych.

3.16. EKES zgadza się także z oceną Komisji, że środki dostępne dotychczas na realizację strategii są niewystarczające. Zaproponowany w ramach EDIP budżet w wysokości 1,5 mld EUR stanowi zbyt mały ułamek europejskich potrzeb i wydatków w zakresie obronności, by mieć strukturalny wpływ na rynek, a potencjalne wykorzystanie nieoczekiwanych zysków z zamrożonych rosyjskich aktywów do sfinansowania EDIP bynajmniej nie jest pewne.

3.17. EKES wzywa zatem państwa członkowskie, aby przyjęły zaproszenie Komisji do zbadania w perspektywie krótkoterminowej możliwości zwiększenia – za pomocą dostępnych instrumentów – wspólnych zamówień na dużą skalę w dziedzinie obronności, wydatnego zwiększenia EDTIB oraz uruchomienia sztabowych projektów obronnych. Przewidywane uwzględnienie inwestycji w obronność jako istotnego czynnika w ramach zmienionego paktu stabilności i wzrostu może być szczególnie istotne dla finansowania takich projektów.

3.18. EKES podziela ocenę Komisji, że osiągnięcie celów strategii będzie wymagało naprawdę ambitnej puli środków finansowych w ramach kolejnych WRF. Wsparcie dostosowania EDTIB do nowej ery strategicznej konkurencji może wymagać linii budżetowej UE na obronność rzędu 100 mld EUR na lata 2028–2035. Ta pula środków finansowych byłaby potrzebna, by odpowiednio finansować projekty badawczo-rozwojowe w ramach wzmocnionego Europejskiego Funduszu Obronnego, a także zachęcać państwa członkowskie do wspólnego udzielania zamówień i utrzymania zdolności, zwłaszcza elementów krytycznych, oraz pomagać im w tym. Należy również wspierać przemysł w zwiększaniu jego gotowości, zdolności produkcyjnych i odporności łańcucha dostaw – w ramach w pełni funkcjonującego następcy EDIP.

3.19. EKES jest również zdania, że kluczowe znaczenie zarówno z perspektywy przemysłowej, jak i strategicznej ma zapewnienie przemysłowi obronnemu dostępu do umiejętności. W tym celu wspomniana kampania mająca na celu podniesienie świadomości społeczeństwa europejskiego na temat wkładu EDTIB w bezpieczeństwo, dobrobyt i wartości Europy oraz zwiększenie poparcia dla tego wkładu powinna obejmować element poświęcony zarówno wspieraniu różnorodności i atrakcyjności EDTIB wśród przyszłych i młodych specjalistek i specjalistów, jak i zachęcaniu do zniesienia przeszkód takich jak klauzule cywilne w regulaminach szkół wyższych. Można by również zbadać inicjatywy promujące mobilność siły roboczej dotyczące sektora obronności i ewentualnie czerpać inspirację z programu „wojskowy Erasmus”.

3.20. W podsumowaniu EKES uważa, że Strategia na rzecz europejskiego przemysłu obronnego stanowi ważne uznanie wyzwań stojących przed Europą i pilnej potrzeby podjęcia kompleksowych wysiłków na rzecz wzmocnienia gotowości i konkurencyjności EDTIB. Jednocześnie środki proponowane do osiągnięcia tego celu obnażają granice kompetencji i zasobów UE w zakresie obronności.

3.21. EKES podkreśla, że powodzenie strategii będzie zależęć przede wszystkim od pełnego zaangażowania państw członkowskich i uznania wartości dodanej podejścia europejskiego.

3.22. EKES uważa ponadto, że jedynie szefowie państw i rządów mogą przejąć wiodącą rolę i zapewnić konkretne poparcie ze strony państw członkowskich, które jest pilnie potrzebne, aby wydatnie usprawnić europejską gotowość (przemysłową) w dziedzinie obronności.

3.23. W związku z tym EKES wzywa do podjęcia równoległych działań na szczeblu Rady Europejskiej, które wykraczałyby poza Strategię na rzecz europejskiego przemysłu obronnego i zapewniałyby europejskiemu sektorowi obrony i EDTIB pełne wsparcie ze strony państw członkowskich i Parlamentu Europejskiego potrzebne do zwiększenia europejskiej suwerenności technologicznej i autonomii strategicznej w dzisiejszym kruchym środowisku bezpieczeństwa.

3.24. EKES podkreśla również, że europejski przemysł obronny jest jednym z kluczowych sektorów stanowiących podstawę przyszłości europejskiej autonomii strategicznej, nie tylko ze względu na fundamentalne znaczenie samej obronności, ale również dlatego, że przedsiębiorstwa działające w dziedzinie obronności są również ważnymi podmiotami w mającym strategiczne znaczenie europejskim sektorze kosmicznym i opracowują zaufane, wysokiej jakości rozwiązania w zakresie cyberbezpieczeństwa w celu ochrony krytycznych infrastruktur cyfrowych w Europie.

3.25. Wreszcie, z uwagi na coraz bardziej niebezpieczne otoczenie geopolityczne i poważne konsekwencje dla naszego wspólnego europejskiego bezpieczeństwa, jakie mogą wynikać z nieskoordynowanej i nieskutecznej realizacji strategii i innych odnośnych środków, EKES wzywa państwa członkowskie do zbadania wszystkich możliwości pełniejszego wykorzystania istniejących postanowień Traktatu, które przewidują stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej mogącej prowadzić do wspólnej obrony.

Bruksela, dnia 30 maja 2024 r

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE